

**FYLKESMANNEN
I ROGALAND**

Deres ref.:

Vår dato: 26.08.2015

Vår ref.: 2015/4577

Arkivnr.: 461.5

Statens Vegvesen, Region vest
Askedalen 4
6863 LEIKANGER

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00

F: 51 52 03 00

E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Tillatelse til utfylling ved Helganes, Suldalsvatnet, Suldal kommune

Fylkesmannen har ferdigbehandlet søknaden fra Statens Vegvesen, Region vest av 07.04.2015 og har på visse vilkår besluttet å gi tillatelse etter forurensningsloven og forurensningsforskriften til utfylling i Suldalsvatnet, Suldal kommune.

Fylkesmannen viser til søknad om tillatelse etter lakse- og innlandsfiskloven, datert 09.04.2015, og gir på nærmere vilkår tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag, til tiltaket ved Helganes.

Tillatelsen omfatter utfylling av ca. 42 000 m³ sprengsteinsmasser, som samlet vil berøre et areal på ca. 2 500 m².

Vi viser til søknad av 07.04.2015 om tillatelse etter forurensningsloven utfylling ved Helganes i Suldalsvatnet, Suldal kommune. Videre viser vi til søknad av 09.04.2015 om tillatelse til tiltaket etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag, hjemlet i lakse- og innlandsfiskloven.

Søknad og saksbehandling

I forbindelse med NSN-prosjektet (kabel for kraftutveksling mellom Norge og England) har Statnett SF overskuddsmasser som det er ønskelig at skal benyttes til samfunnsmessige formål. Ved bruk av sprengsteinsmasser fra sprengning av tunnel mellom Djupevik i Suldalsvatnet og Hylsfjorden, skal det etableres en rasteplass ved Riksveg 13. Egen reguleringsplan for utfyllingen ved Helganes ble vedtatt av kommunestyret i Suldal 17.03.2015 (Plan ID: 201306). Reguleringsplanen tilrettelegger for gjennomføring av veiutbedring og etablering av rasteplass ved Helganes bru.

Utfyllingen skal foregå fra land, og selve rasteplassen skal etableres på et platå. Et bunnareal på ca. 2 500 m² (+/- 500 m²) i innsjøen vil bli utfylt. Fyllingen skal gradvis avtrappes ut i Suldalsvatnet, og vil ende med en støttefylling. Det er mellom 0 - 7,5 meter dypt i utfyllingsområdet. Søker planlegger å benytte 2 siltgardiner for å redusere partikkelspredning. Plastrester, skyteledninger m.m., skal samles opp innenfor siltgardin. Søker planlegger også kontinuerlig overvåking av vannkvaliteten med turbiditetsmåler utenfor siltgarden, samt ved Suldalsosen. Tiltaket er planlagt utført i perioden høst 2015 - sommer 2017. Det vil tilstrebes å fylle ut sammenhengende, men ettersom det skal fylles ut ved Helganes i de perioder det ikke kan fylles ut ved Strandanes, ønsker

ikke søker å være bundet til en sammenhengende periode. Samlet utfyllingstid i vassdraget er estimert til 2-4 måneder, fordelt over en periode på ca. 12 måneder.

Miljøforhold

En sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17, naturmangfoldloven § 8 og forurensningsforskriften § 36-2.

Naturmangfold

Suldalslågen er et nasjonalt laksevassdrag. I nasjonale laksevassdrag skal laksen sikres en særlig beskyttelse mot skadelige inngrep, jf. lakse- og innlandsfiskeklova § 7a første ledd. Suldalslågen er gyte- og oppvekstområde for laks og sjørret. Innløpet til Suldalslågen er ca. 4 km nedstrøms tiltaksområdet. Fiske-trapp ved dam i Suldalsosen medfører at lakseførende strekning også omfatter Suldalsvatnet. Lakseførende strekning utgjør i følge Lakseregisteret en strekning på 23,3 km. Bestandsstatus for laks i vassdraget er «dårlig» og for sjørret er statusen «hensynskrevende». Rømt oppdrettslaks og vassdragsreguleringer er avgjørende påvirkningsfaktorer. Laks og sjørret på gytevandring passerer tiltaksområdet på vei opp til gytebekker med utløp i Suldalsvatnet.

Suldalsvatnet er oppvekstområde for en av to storørretbestander i Rogaland¹. Storørreten gyter i bekker og elver tilknyttet Suldalsvatnet, og tilgang på fôr-fisk er en forutsetning for at storørretbestanden i Suldalsvatnet opprettholdes. Det er også registrert ål i Suldalsvatnet. Ålen er kategorisert som kritisk truet (CR) i norsk rødliste for arter fra 2010. Trepigget stingsild og røye finnes også i vassdraget.

Rådgivende biologer gjennomførte prøv-fiske i tiltaksområdet høsten 2014², og det ble i hovedsak fanget årsyngel av ørret. Ved snorkling i strandsonen ved tiltaksområdet høsten 2014, ble det ikke påvist gyteområder for storørret, sjørret eller laks. Det ble konkludert med at vannstrømmen i dette området er for lav til at stor fisk gyter her. Strandsonen hvor den aktuelle utfyllingen er planlagt er ikke oppvekstområde for laks, men det er sannsynlig at ørret vokser opp i strandsonen ved tiltaksområdet som et resultat av observert gyting under Helganesbroen.

I nærheten av tiltaksområdet er det også foretatt registreringer av Fiskemåke, som er registrert som nær truet (NT) i henhold til norsk rødliste.

Vannforekomst

I følge databasen <http://vann-nett.nve.no> ligger omsøkt område i vannforekomsten «Suldalsvatnet», som tilhører vanntypen «Stor, svært kalkfattig, klar (TOC2-5)». Naturtypen «klar kalkfattig innsjø» er karakterisert som sårbar (VU) i norsk rødliste for naturtyper fra 2011³, og er den innsjøtypen som er mest sårbar for for-suring. Vannforekomsten er foreløpig klassifisert med økologisk tilstand «antatt moderat», den kjemiske tilstanden er klassifisert som «udefinert». Miljø-mål for lokaliteten innen 2021 er; økologisk tilstand «god» og kjemisk tilstand «oppnår god». Innsjøen er påvirket av vannkraftutbygging.

Bunnforhold og sediment

Bunnsubstratet i utfyllingsområdet består i hovedsak av stor rullestein. Lengst nordøst i utfyllingsområdet er det i midlertidig finere substrat av sand, stein og grus. Finsubstratet er et resultat av sedimentasjon, ettersom tiltaket er i en bakevje. Grunnundersøkelser ble utført i april 2014⁴, samt dybdeprofilering og flomvurdering i desember 2014⁵.

¹ Garnås et al. (1996). Forslag til forvaltningsplan for storørret. Utredning for DN 1997-2.

² Rådgivende biologer (2014) Utfylling ved Bjerkenes i Suldal. Konsekvensvurdering for biologisk mangfold. 17.12.2014

³ Lindegaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

⁴ Statens Vegvesen (2014) Geoteknisk rapport RV. 13 - Rasteplass, Helganes -36040-470. Nr. 2013035035-018

Høring

I henhold til § 36-6 i forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften), ble søknaden lagt ut på høring i perioden mai-juli 2015.

Museum Stavanger AS meldte fra om at tiltaket potensielt kunne berøre automatisk fredede kulturminner under vann, ettersom det kan ha vært fergevirksomhet i dette området i førreformatorisk tid og eldre nytid. Marinarkeologiske dykkerregistreringer måtte derfor gjennomføres før museet kunne uttale seg om konsekvensene for automatisk fredede kulturminner under vann.

I samsvar med bestemmelsene i forurensningsforskriften kapittel 36 - Behandling av tillatelser etter forurensningsloven - § 36-4, fikk søkeren oversendt uttalelsen for eventuelle kommentarer. Marinarkeologiske registreringer ble deretter utført 17.07.2015 av Bergens Sjøfartsmuseum. Det ble ikke gjort funn som omfattes av Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminne, § 14 (skipsfunn eldre enn 100 år). Det ligger i midlertidig en trekai i området som høyst sannsynlig ble benyttet til lokal dampbåttrafikk. Bergens Sjøfartsmuseum henviser til Rogaland fylkeskommune avdeling for nyere tids kulturminne for vurdering av om dampskipskaien skal gjøres noe med i forbindelse med tiltaket.

Rogaland fylkeskommune har ikke kommet med uttalelse til søknaden.

Fylkesmannen har ikke kommentarer til mottatt uttalelse, og viser til vilkår 6 i tillatelsen.

Fylkesmannens vurdering

Rettslig grunnlag

En sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17, naturmangfoldloven § 8 og forurensningsforskriften § 36-2. Vurderingstemaet suppleres av kravene i vannforskriften §§ 4-6, og kravene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved skjønnsutøvelsen etter forurensningsloven.

Fylkesmannen har vurdert søknaden av de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper tiltaket for øvrig medfører, jf. forurensningsloven §§ 11 og 16.

Tiltaket krever også tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag av 15. november 2004, hjemlet i lakse- og innlandsfiskloven av 15. mai 1992, jf. § 1 første ledd bokstav a og andre ledd. Uten tillatelse er det forbud mot iverksetting av «fysisk tiltak som medfører eller kan medføre fare for forringelse av produksjonsmulighetene for fisk eller andre ferskvannsorganismer», jf. § 1 første ledd bokstav a. Da tiltaket er innenfor et område som fører anadrome laksefisk, er Fylkesmannen forvaltningsmyndighet, jf. § 1 tredje ledd.

Bruk av best tilgjengelige teknikker (BAT)

Våre vurderinger og krav er basert på prinsippet om bruk av best tilgjengelige teknikker (BAT), jf. forurensningsloven § 2 nr. 3 og naturmangfoldloven § 12 om bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven krever at beslutninger også skal være begrunnet ut fra hensynet til naturmangfoldet der dette er relevant. Beslutning skal enten være basert på vitenskapelig kunnskap eller dersom dette ikke finnes, på «føre-var-prinsippet». Naturmangfoldet gjelder arters

⁵ Sweco Norge AS (2014) Dybdeprofilering og flomvurdering. Helganes bru, Suldalsvatn. 20.12.2014.

bestandssituasjon, naturtypers utbredelse, økologiske tilstand og effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskap skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Vannforskriften (nasjonale mål)/EUs vanndirektiv

Vannforskriften fastsetter miljømål for vannforekomster og inndeler vannforekomster i fem tilstandsklasser. Miljømålene i vannforskriftens § 4-6 innebærer at tilstanden i vannforekomstene skal beskyttes mot forringelse, og forbedres med mål om å oppnå god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand. Dersom tiltaket fører til at vannforekomsten «Suldalsvatnet» endrer tilstandsklasse i negativ retning, vil det foreligge en forringelse. Miljømålene skal nås, og forringelse er ikke tillatt med mindre vilkårene for å gjøre unntak er oppfylt, jf. vannforskriften § 12. Fylkesmannen har derfor vurdert om kravene i vannforskriften er til hinder for å gi tillatelsen etter forurensningsloven.

Miljøpåvirkning

Ut i fra kunnskapsgrunnlaget i saken er det en risiko for å skade naturmangfoldet under arbeidene ved Helganes, jf. naturmangfoldloven § 10.

Partikkelspredning

Uten særskilte tiltak kan arbeidet medføre partikkelspredning, noe som kan påvirke naturmangfoldet i tiltaks- og influensområdet negativt. I følge søker er det ikke mye sediment i det aktuelle tiltaksområdet, og det er etter vår vurdering liten sannsynlighet for at eventuelle sedimenter er forurenset ettersom det ikke er kjente forurensningskilder i, eller i nærheten av tiltaksområdet.

I anleggsperioden vil det i midlertidig bli vasket ut steinpartikler, støv og sprengstoffrester til vassdraget. Høyt innhold av partikulært materiale i vannmassene og partikkelspredning som følge av tiltaket vil i seg selv kunne påvirke vannlevende organismer negativt. Økt partikkelinnhold i vannet kan føre til endret sammensetning av den biologiske produksjonen i vannmassene, noe som igjen kan føre til endret næringstilgang for fisk og andre vannlevende organismer⁶. Tilslamming av bunnsstrat er kritisk i gyte- og oppvekstområder for fisk der rogn og plommeseckkyngel kan ligge nedgravd i sedimentene. Tildekking fører til oksygenmangel i bunnsstratet, som igjen kan føre til at rogn og plommeseckkyngel dør. Beregninger utført av Rådgivende Biologer i rapport av 17. desember 2014, viser til at en høy andel av partiklene som vaskes ut fra deponiet på Helganes vil sedimentere før de når Suldalslågen⁷. Partikler fra sprengstein har et høyere skadepotensial for fisk enn naturlige partikler fordi de er skarpere, og lettere kan feste seg på fiskens gjeller. Dette kan føre til slimsondring og irritasjon på gjellene, som kan forstyrre fiskens respirasjon og ioneregulering, og i verste fall medføre fiskedød⁸.

Spredning av nitrogenforbindelser

Utfylling av sprengstein i vassdraget vil medføre spredning av nitrogenforbindelser (sprengstoffrester fra massene). Nitrogenforbindelser i sprengstoff består av omtrent 50 % ammonium og 50 % nitratforbindelser⁹. Ammonium kan bli omdannet til ammoniakk, som kan være giftig for vannlevende organismer. Hvor giftig utslippet vil være avhenger av totalt nitrogenutslipp, pH, temperatur og vannvolum. Ved høy pH foreligger en stor del av ammonium som ammoniakk (NH₃).

⁶ Borgstrøm, R., Brabrand, Å. og Solheim, J.T. 1986. Tilslamming og redusert siktedyp i Ringedalsmagasinet: Virkning på habitatbruk, næringsopptak og kondisjon hos pelagisk aure. Rapp. Lab. Ferskv. Økol. Innlandsfiske, Oslo, 90, 36 s.

⁷ Hellen, B.A. & Bjelland, T. 2014. Utfylling ved Bjerkenes i Suldal. Konsekvensvurdering for biologisk mangfold. Rådgivende Biologer AS, rapport 1980, 26 s.

⁸ Sørensen, J., 1998. Massedeposering av sprengstein i vann – forurensningsvirkninger. NVE Rapport nr. 29 1998.

⁹ Norsk Forening for Fjellsprengningsteknikk, 2009. Behandling og utslipp av driftsvann fra tunnelanlegg. Teknisk rapport 09.

Rådgivende biologer har beregnet at deponering av ca. 42 000 m³ sprengsteinsmasser vil inneholde mellom 0,3 og 1 tonn nitrogen. Om lag halvparten av dette vil sannsynligvis foreligge som ammoniumforbindelser. Beregningene deres tar utgangspunkt i at dersom utfyllingsperioden går over 60 dager på vinterstid, og alle nitrogenforbindelsene vaskes ut i denne perioden, vil det bli en gjennomsnittlig konsentrasjon av ammonium på maksimalt 0,01 mg/l.

Arbeidene vil i midlertidig bli utført i løpet av en totalt 2-4 måneder, fordelt på en 12 måneders periode, og ikke 60 dager slik som Rådgivende Biologer har tatt utgangspunkt i ved beregningene sine. Lav temperatur og pH i vannet tilsier i midlertidig at andelen ammoniakk vil være lav. Unntaket vil være helt lokalt rundt utfyllingsstedet. Sprengsteinsmassene skal også holdes adskilt fra sprøytebetong¹⁰, slik at det vil være mindre sannsynlighet for forhøyet pH (som kan føre til en høyere andel ammoniakk ved høye temperaturer).

I søknadene av 07.04.2015 og 09.04.2015, er det beskrevet at det skal benyttes dobbel siltgardin mot Suldalsvatnet som avbøtende tiltak for å hindre partikkelspredning. Videre vil det bli etablert overvåkningsrutiner i anleggsperioden for å følge med på vannkvalitet, og tiltak vil bli iverksatt for å minske partikkelspredning og bedre vannkvaliteten om nødvendig. Fylkesmannen vurderer derfor faren for partikkelspredning som minimal. Da det omsøkte tiltaket er av en avgrenset karakter, forventes derfor ikke en langvarig negativ påvirkning på den biologiske produksjonen hvis avbøtende tiltak for å hindre partikkelspredning foreligger.

Samlet miljøpåvirkning

Søknaden omfatter utfylling delvis ute i Suldalsvatnet, noe som vil medføre permanente arealbeslag av et område i strandsonen. I følge Rådgivende Biologers rapport av 17. desember 2014, vil nærområdet bli mindre attraktivt for ål (CR) i utfyllingsperioden, men vil i ettertid være like godt egnet som oppvekstområde som strandsonen som er der i dag.

Arbeidene i innsjø kan ved utføring føre til oppvirvling av bunnsediment, samt spredning av finpartikulært materiale m.m. fra sprengstein. Partikkelspredning kan derfor påvirke tilstanden i vannforekomsten i negativ retning. Fisk unnviker områder med for høye partikkelkonsentrasjoner, og oppvandringen av anadrom laksefisk til potensielle gyteplasser i Kvilldalsåa og andre sidebekker til Suldalsvatnet kan følgelig bli forsinket. Smolten er svært sårbar for stress og ytre påvirkninger i utvandningsperioden om våren, og høye partikkelkonsentrasjoner i denne perioden vil være svært uheldig for smoltens overlevelse. For å forhindre negativ påvirkning, vil det derfor være svært viktig at avbøtende tiltak (dobbelt siltgardin og overvåkningsprogram) fungerer etter hensikten.

På bakgrunn av samfunnsnytte, arbeidenes omfang, planlagt utførelse og varighet, mener Fylkesmannen at det omsøkte tiltaket utført i henhold til søknader og fastsatte vilkår, utgjør en liten risiko for forringelse av miljøtilstanden som helhet, jf. miljømålet i vannforskriftens § 4.

Metode

Tiltakshaver må dekke kostnadene ved å begrense eventuell skade på naturmiljø som følge av tiltaket, jf. naturmangfoldloven § 11. Fylkesmannen har under gjort en vurdering av forslaget til søker når det gjelder tiltak som skal hindre negative konsekvenser som følge av arbeidene.

Søker har foreslått bruk av dobbelt siltgardin for å hindre partikkelspredning ut av tiltaksområdet. Fylkesmannen er enig i at siltgardiner, i dette tilfellet, vil være det beste tiltaket mot partikkelspredning. Det kan i midlertidig være strøm i dette området ettersom det er i ett område der

¹⁰ Brev fra Fylkesmannen av 24.08.2015 til Statnett SF. Søknad om tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av vann fra tunneldriving, Suldalsvatnet, Suldal kommune - tillatelse etter forurensningsloven er ikke nødvendig.

innsjøen er innsnevret. Det må derfor etableres et overvåkningsprogram for å sikre at siltgardinene fungerer etter hensikten.

Fylkesmannen vil også stille krav til at støy fra arbeidene/ og eller anleggstrafikk ikke skal overskride grenseverdiene i Klima- og Miljødepartementets «Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging» (T-1442/2012).

Konklusjon

Vurdering av tiltaket etter §§ 8-12, jf. § 7 i naturmangfoldloven tilsier at naturen i området kan bli negativt påvirket. Tiltaket er likevel avgrenset, og det er i samsvar med godkjent reguleringsplan. Fylkesmannen finner derfor å kunne gi tillatelse til utfylling ved Helganes, på visse vilkår. Tillatelsen er begrunnet i at tiltaket ikke vil føre til uakseptable miljøpåvirkninger, samt at det er liten risiko for forringelse av miljøtilstanden i vannforekomsten, forutsatt at tiltaket utføres i henhold til fastsatte vilkår.

Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknadene av 07.04.2014 og 09.04.2015, og opplysninger fremkommet under behandlingen av søknadene.

Risikoklasse

Fylkesmannen skal som en del av behandlingen av omsøkt tiltak ved Helganes plassere arbeidene i risikoklasse. Risikoklassifiseringen er et uttrykk for forurensningspotensialet som foreligger, og er gradert fra 1 til 4, der 1 er høyeste risiko. På bakgrunn av arbeidenes omfang, vanntype og resipientforhold ved Helganes i Suldalsvatnet, samt de opplysningene som er gitt i søknaden, vil anlegget bli plassert i **risikoklasse 3**.

Vedtak

Med hjemmel i lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 11, jf. § 16, og i henhold til forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) § 22-6, gir Fylkesmannen i Rogaland på visse vilkår Statens Vegvesen, Region vest tillatelse til utfylling ved Helganes, Suldalsvatnet i Suldal kommune. Tillatelsen omfatter utfylling av ca. 42 000 m³ sprengsteinsmasser, som samlet vil berøre et areal på ca. 2 500 m².

På bakgrunn av søknad, datert 09.04.2015, med beskrivelse av avbøtende tiltak, og tilhørende rapporter, vurderer Fylkesmannen at omsøkt tiltak ved Helganes ikke vil forverre produksjonsmulighetene for fisk eller andre vannlevende organismer dersom vilkår i tillatelsen overholdes. Med hjemmel i forskrift om fysiske tiltak i vassdrag §§ 1 og 2, gir Fylkesmannen på visse vilkår tillatelse til utfylling av masser ved Helganes.

Ved avgjørelsen av om tillatelse skal gis og ved fastsettingen av vilkår, er det lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Prinsippene i naturmangfoldlovens § 8-12 er lagt til grunn som retningslinjer for beslutningen. Søknaden er også vurdert etter bestemmelsene i vannforskriften. Det stilles nedenfor vilkår om tiltak for å begrense eventuell forurensning, og for å motvirke skader på det akvatiske miljø.

Tiltakshaver må dekke kostnadene ved å begrense eventuell skade på naturmiljø som følge av tiltaket, jf. naturmangfoldloven § 11.

Vilkår

Med hjemmel i forurensningsloven § 16 og forskrift om fysiske tiltak i vassdrag § 2 andre ledd, blir det stilt følgende vilkår for tillatelsen. Vilkårene er nummerert for å lette den planlagte rapporteringen, særlig med tanke på avvik.

1. Statens Vegvesen, Region Vest er ansvarlig for at tillatelsen blir overholdt, og plikter å orientere dem som skal utføre arbeidene i sjø om de vilkår som gjelder, samt de restriksjoner som er lagt på arbeidene. Det er Statens Vegvesen sitt ansvar å sørge for å fremskaffe alle nødvendige opplysninger slik at arbeidet kan gjennomføres tilfredsstillende og i henhold til tillatelse. Statens Vegvesen skal gi melding til Fylkesmannen når arbeidene starter.
2. I henhold til forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 06.12.1996, plikter Statens Vegvesen å påse at det etableres internkontroll som sikrer at kravene i denne tillatelsen overholdes slik at arbeidet kan revideres. Fylkesmannen skal ha uhindret adgang til anleggsarbeidene, dokumenter mm., for å kunne føre tilsyn med arbeidene.
3. Avbøtende tiltak
 - 3.1. Sprengsteinsmasser som brukes til utfylling skal ha vært holdt adskilt fra sprøytebetong.
 - 3.2. Eventuelle skyteledninger fra sprengsteinsmassene skal samles opp effektivt før utfylling i sjø, samt innenfor barriere.
 - 3.3. Før arbeidene påbegynnes skal det monteres 2 siltgardiner rundt tiltaksområdet. Disse skal være montert slik at partikkelspredning ut av dette området ikke forekommer. Siltgardinene skal være på plass både under arbeidene på land og i vassdrag. Det skal utføres daglig visuell inspeksjon av siltgardinene for å sikre at de fungerer etter hensikten. Inspeksjonen skal loggføres. Siltgardinene skal ikke demonteres før 14 dager etter at arbeidene er avsluttet.
4. Overvåkning og kontroll
 - 4.1. Før anleggsarbeidene starter, skal det utarbeides et overvåkningsprogram for vassdraget ned mot Suldalslågen, jf. søknad av 09.04.2015. Overvåkningsprogrammet skal utarbeides av en fagkyndig og godkjennes av Fylkesmannen før anleggsarbeidet starter opp.

Overvåkningsprogrammet skal definere målefrekvens, måleparameter, målepunkter, grenseverdi og referanseverdi. Programmet skal inneholde en plan som iverksetter tiltak dersom det oppstår overskridelser av fastsatte grenseverdier, jf. vilkår 7.
 - 4.2. Utfylling av sprengsteinsmasser skal utføres på en måte som sikrer stabilitet i utfyllingen under og etter avsluttet arbeid. Ferdige fyllingsskråninger skal sikres mot utrasing ved plastring med stein.
 - 4.3. Det skal mens utfylling av sprengsteinsmasser pågår gjennomføres løpende kontroll av deponerte mengder, lagtykkelser og skråningshelning.
5. Støy fra utfyllingsarbeidene og/eller anleggstrafikk skal ikke overskride grenseverdiene i Klima- og miljødepartementets «Retningslinje for behandling av støy fra arealplanlegging» (T-1442/2012)

6. Dersom det påtreffes kulturhistorisk materiale (glass, keramikk, vrakdeler, bearbeidet flint, etc.) må arbeidene stanses og Museum Stavanger AS og Rogaland fylkeskommune varsles (jf. lov om kulturminner §§ 8 og 14 tredje ledd).
7. Før anleggsarbeidene starter, skal Statens Vegvesen ha etablert en beredskapsplan som skal gjennomføres straks dersom det viser seg at arbeidet medfører overskridelse av fastsatt grenseverdi for turbiditet, jf. overvåkningsprogrammet (se vilkår 4.1).
8. Ved avvik fra vilkår i denne tillatelsen eller andre uventede hendelser som berører ytre miljø er Statens Vegvesen ansvarlig for at Fylkesmannen varsles umiddelbart.
9. Når arbeidet er ferdig, skal Statens Vegvesen utarbeide en rapport der samtlige resultater fra arbeidene presenteres, og hvor en dokumenterer at vilkårene i denne tillatelsen er oppfylt. Eventuelle avvik skal begrunnes og dokumenteres. Rapporten sendes Fylkesmannen innen 8 uker etter avsluttet arbeid.
10. Tillatelsen etter forurensningsloven gjelder i 3 år fra dags dato.
11. Tillatelsen etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag gjelder f.o.m den dato utfyllingsarbeidene starter. Tillatelse som ikke har blitt benyttet innen to år faller bort, jf. forskrift om fysiske tiltak i vassdrag § 2 andre ledd. Tillatelsen etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag som ikke benyttes innen 2 år fra den dato arbeidene starter faller derfor bort.

Vi vil understreke at all forurensning fra arbeidene ved Helganes isolert sett er uønsket.

Brudd på vilkår i en tillatelse medfører straffeansvar etter forurensningsloven, jf. § 78. Vi gjør oppmerksom på at denne tillatelsen ikke fritar for erstatningskrav for eventuelle skader eller ulemper som følger av virksomheten, jf. § 53. For å sikre at bestemmelsene i forurensningsloven eller tillatelsen blir overholdt, kan forurensningsmyndigheten fastsette tvangsmulkt til staten, jf. forurensningsloven § 73. Overtredelse av forskrift om fysiske tiltak i vassdrag er straffbart, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 49.

Vi gjør oppmerksom på at tillatelsen ikke fritar fra plikter i henhold til annen lovgivning.

Varsel om gebyr for saksbehandling

Fylkesmannens behandling av søknader om tillatelser etter forurensningsloven er omfattet av en gebyrordning, jf. kapittel 39 i forurensningsforskriften. Fylkesmannens behandling av denne saken har medført en ressursbruk tilsvarende gebyrsats 4 jf. forurensningsforskriften § 39-4. Statens Vegvesen, Region Vest skal derfor betale et gebyr på **kr 21 000,-** for Fylkesmannens behandling av søknaden.

Etter forvaltningsloven § 16 har partene i en sak rett til å uttale seg før vedtak blir gjort. Vi ber at eventuelle merknader angående gebyret sendes til Fylkesmannen innen 14 dager etter at dette varselet er mottatt.

Klageadgang

Tillatelsen kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker fra melding om vedtaket er mottatt, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell, begrunnet klage stilles til Miljødirektoratet, og sendes Fylkesmannen i Rogaland, jf. forvaltningsloven § 32.

Med hilsen

Marit Sundsvik Bendixen
ass. fylkesmiljøvern sjef

Marte Kjelby
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift

Saksbehandler: Marte Kjelby
Saksbehandler telefon: 51 56 87 48
E-post: fmromkj@fylkesmannen.no

Saksbehandler: Annette Fosså
Saksbehandler telefon: 51 56 89 20
E-post: fmroafo@fylkesmannen.no

Kopi til:

Kystverket Vest	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
Rogaland fylkeskommune	Postboks 130 Sentrum	4001	STAVANGER
Suldalslågen forvaltningslag	Suldalsvegen 881	4230	SAND
Suldal kommune	Eidsvegen 7	4230	SAND
Museum Stavanger AS	Muségata 16	4010	STAVANGER
Norges vassdrags- og energidirektorat Region Sør	Postboks 2124	3103	TØNSBERG
Statnett SF	Postboks 4904 Nydalen	0423	OSLO
Fiskeridirektoratet Region Sør	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN